

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2010. év október hó 12. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A pénzhamisítás büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva, a Vas Megyei Bíróság 3.Bf.128/2010/4. számú ítéletét megváltoztatja,

a terheltet a pénzhamisítás büntette (Btk.304. § (1) bekezdés b) pont) miatt emelt vád alól felmenti;

a halmazati büntetésre utalást mellőzi; egyebekben a támadott határozatot hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult ebben az ügyben újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s :

A Szombathelyi Városi Bíróság a 2010. február 11-én kihirdetett 3.B.685/2009/4. számú ítéletével a terheltet a Btk. 304. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti pénzhamisítás büntette és a Btk. 316. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pontjának I. fordulata szerinti társtettesként elkövetett lopás vétsége miatt, halmazati büntetésül 1 év 6 hónap - végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre, és 150.000 Ft pénzmellékbüntetésre ítélte. A végrehajtás elrendelése esetére a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a

szabadságvesztésbe beszámította. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetés esetén szabadságvesztésre átváltoztatásáról, a lefoglalás megszüntetése mellett bűnjelek elkobzásáról, kiadásáról, illetve azoknak az állam tulajdonába kerüléséről. A jelen ügytől elkülönítve megelőzően jogerősen elítélt II. rendű, valamint III. rendű terheltekkel egyetemlegesen kötelezte a terheltet 5400 Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a személyi körülmények körében rögzítette, hogy a terhelt szakközépiskolában érettségizett. Sportruházati vállalkozása van, abban folytatott tevékenységből minimálbérrel rendelkezik. Elvált, élettársi kapcsolatban él, kiskorú gyermek eltartásáról nem gondoskodik. Vagyonát egy lakás és egy személygépkocsi képezi, 10 millió Ft, illetve 2,5. millió Ft értékben. Magyar állampolgár.

Büntetett előéletű, a Szombathelyi Városi Bíróság a 2005. évben jogerőre emelkedett határozatával a számvitel rendje megsértésének vétsége miatt napi tételes, 60.000 Ft összegű pénzbüntetésre ítélte.

A városi bíróság által megállapított tényállás lényege szerint:

I.

A terhelt 2006. nyarán - pontosabban meg nem határozható időpontban, de az esti órákban - Sz. K. J. tanútól 1 millió forintért összesen 55 db különböző sorszámú, 100 dolláros címletű, USA dollár bankjegyet vásárolt.

A fenti bankjegyek ofszet nyomtatással készített azonos típusú hamisítványok. Anyaguk nem bankjegypapír, nem tartalmazzák a valódi dollár bankjegypapírra jellemző biztonsági elemeket (vízjel, jelzőrostok, értékjelzéssel ellátott biztonsági szál). Közepes minőségű hamisítványok, melyek tartalmazzák az USD bankjegyek főrajzolati ismérveit, de a papír minősége, a biztonsági elemek hiánya, a valóditól eltérő nyomdatechnikai eljárás miatt pénzváltók megtévesztésére nem alkalmasak, azonban a dollár bankjegyet nem ismerő személyek számára megtévesztők lehetnek.

A terhelt, tudva a bankjegyek hamis voltáról, forgalomba hozatal céljából szerezte meg a fenti bankjegyeket, melyeket tőle 2008. március 27-én V. közúti rendőri ellenőrzés során lefoglaltak.

Az USA dollárnak 2006 nyarán a legkisebb középárfolyama 204,40 Ft volt, így a bűncselekmény 1.124.200 Ft értékű pénzre nyert elkövetést.

II.

A terhelt 2008. március 20-án megegyezett a Sz-en F. C. üzletközpontban biztonsági őrként tevékenykedő terhelttel abban, nevezett másnap - amikor szolgálatban van az üzletközpontban - segítséget nyújt, hogy a terhelt zavartalanul és észrevétlenül tulajdoníthasson el jogtalanul különböző ruházati termékeket a N. Kft. sértett által a bevásárlóközpontban üzemeltetett boltból.

A bűncselekmény elkövetését megkönnyebbítendő II. rendű terhelt közölte azt is I. rendű terhelttel, hogy az említett bolt áruvédelmi jelzője nem üzemel. Megegyeztek abban is, a fentiek ellentételezéseként nevezett az eltulajdonított ruhaneműkből 2 db farmernadrágot kap.

Ezen megállapodásuknak megfelelően 2008. március 21-én I. rendű terhelt III. rendű terhelttel a fenti üzlethez ment. Kihasználva II. rendű terhelt segítségét és azt, hogy a boltban az áruvédelmi jelzőberendezés nem működött, a sértettől összesen 43.060 Ft értékben jogtalanul eltulajdonítottak 5 db különböző márkájú farmernadrágot és 1 db pólót.

A ruhaneműkből két - összesen 13.500 Ft értékű - farmernadrágot, valamint további két ismeretlen eredetű farmernadrágot megállapodásuknak megfelelően I. rendű terhelt utólag II. rendű terheltnek átadott.

A lopással okozott 43.060 Ft kár a ruhaneműknek a terheltektől lefoglalásával megtérült.

Az ítélet ellen - amelyet az ügyész tudomásul vett - I. rendű terhelt és védője fellebbezett a pénzhamisítás büntettének vádja alóli felmentés, egyben a lopás vétsége miatti büntetés enyhítése érdekében.

A Vas Megyei Bíróság a 2010. május 7-én meghozott 3.Bf.128/2010/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. A terhelt tényállás I. pontjában írt cselekményét a Btk. 304. §-a (1) bekezdésének c) pontja és (4) bekezdése szerinti pénzhamisítás vétségének minősítette, ezért, és a terhére megállapított társtettesként elkövetett lopás vétsége miatt halmazati büntetésül 300 napi tétel - napi tételenként 500 Ft - pénzbüntetésre ítélte. Az általa előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítva, a pénzbüntetésből 30 napi tételt leróvottnak tekintett. Rendelkezett a pénzbüntetés további részének meg nem fizetés esetén szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról, és bűnjelek lefoglalás megszüntetése melletti kiadásáról. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Mivel az elsőfokú ítéletet részben megalapozatlannak találta, a Be.

352. §-a (1) bekezdésének a) pontjában biztosított jogkörében az iratok tartalma és helyes ténybeli következtetések alapján tényállást az alábbiak szerint helyesbítette, illetve az alábbiakkal egészítette ki.

I. pont. I. rendű terhelt 2006. nyarán - pontosabban meg nem határozható időpontban, de az esti órákban - vette át a I. tanútól az 55 db 100-as címletű hamis USA dollárt. Az ügylet megkötése előtt a tanú átadott a terheltnek két valódi 100 dolláros bankjegyet, amelyet a valutaváltással foglalkozó II. tanú megvizsgált, és valódinak talált. Ezt követően adta át I. tanú a terheltnek az 55 db hamis bankjegyet. A terhelt gépkocsijában II. tanú már csupán azt ellenőrizte, hogy ténylegesen 55 db 100 dollárost adott-e át I. tanú a terheltnek, ezek valódiságát viszont már nem.

Ezt követően pár nappal I. rendű terhelt megjelent a szombathelyi Metro Áruház mellett működő pénzváltónál, hogy néhány bankjegyet beváltson. Azonban ekkor közölték vele, hogy a bankjegyek hamisak. Számára ekkor vált világossá, hogy I. tanú hamis bankjegyeket értékesített a részére. Ezek megvételekor erről a tényről még nem tudott.

Ezt követően panaszolta el II., III. és IV. tanuknak azt, hogy becsapták, hamis bankjegyeket adtak el neki.

A 2008. március 27-i közúti ellenőrzés idején a terhelt az 55 db hamis 100 dollárost azért tartotta magánál, mert azokat előzőleg ismeretlen helyen, ismeretlen személyeknek kívánta értékesíteni, azonban ez nem járt sikerrel.

II. pont. A vagyon elleni cselekmény során I. rendű terhelt társaival további egy darab 2000 Ft értékű férfi fehérneműt is eltulajdonított, így az okozott kár összesen 45.060 Ft-ot tett ki.

Ítéletének jogi indokolásában azt fejtette ki, hogy a terhelt a hamis pénz megszerzését illetően gondatlan volt, így a pénzhamisítás büntettének az első fokú bíróság által terhére rótt fordulatát, amely szándékosságot, sőt ezen belül célzatot kíván meg / (1) bekezdés b) pontja / nem valósította meg. Viszont az utóbb általa is tudottan hamis pénzeszközöket abból a célból tartotta magánál, hogy azokat értékesítse. Ezen magatartást pedig a Btk. 304.§-ának (4) bekezdése az (1) bekezdés, ezen belül annak c) pontja tekintetében, mint a pénzhamisítás előkészületét rendeli büntetni.

A Vas Megyei Bíróság jogerős határozata ellen a terhelt bűnösségének pénzhamisítás vétségében anyagi jogszabályt sértő megállapítása miatt, e cselekmény vádja alóli felmentés és a

pénzbüntetés enyhítése érdekében a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján a terhelt és védője élt felülvizsgálati indítvánnyal.

Az indítvány lényege szerint a terhelt a hamis USA dollár fizetőeszközöket az irányadó tényállásból kitűnően valódként szerezte meg, azok hamis voltáról csak a megszerzést követően szerzett tudomást. A Btk. 304. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti pénzhamisítás büntettét, illetőleg annak a (4) bekezdés szerinti, vétséget képező előkészületét csak az valósíthatja meg, aki a később forgalomba hozni kívánt pénz megszerzésekor tudta, hogy az hamis.

A rendőri igazoltatás idején a hamis bankjegyek a tényállás szerint azért voltak a terheltnek, mert azokat értékesíteni kívánta. Mivel azokat valódként és jogszerűen szerezte meg, az utólagos forgalomba hozatal a Btk. 306. §-a szerinti hamis pénz kiadásának vétséget kétségtelenül megvalósítja. Önmagában azonban az, hogy a hamis fizetőeszközöket e végett magánál tartotta - amellet, hogy a felülvizsgálat során nem támadható tényállást e vonatkozásban az ügy adatai egyáltalán nem támasztották alá - legfeljebb a fenti vétség előkészületét képezhette. A Btk. 306. §-ának (1) bekezdése szerinti hamis pénz kiadása vétségének előkészületét azonban a törvény, a Btk. 18. §-ának (1) bekezdésére is figyelemmel nem tekinti büntetendőnek.

Ezért a terheltnek a pénzhamisítás miatt ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában történő felmentése, egyben a lopás vétsége miatti pénzbüntetés enyhítése indokolt.

A Legfőbb Ügyészség osztotta az indítvány részbeni felmentést célzó jogi álláspontját. A pénzhamisítás büntettének vádja alóli felmentésen túlmenően azonban az ítélet hatályban tartását indítványozta, azzal, hogy enyhítés nem indokolt, a Legfelsőbb Bíróság az alkalmazott pénzbüntetést a lopás vétsége miatt tekintse kiszabottnak (BF. 2052/2010. szám).

Az átiratban kifejtettek lényege szerint az irányadó tényállásból következően az I. rendű terhelt ténybeli tévedése folytán nem tudta azt, hogy megvásárolt 55 db száz dolláros hamis. Ezt csak utóbb, pár nap múlva ismerte fel, amikor azok közül néhány bankjegyet egy pénzváltónál be akart váltani.

A hamis USA dollár fizetőeszközt valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerezte meg. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 3. §-ának (2) és (3) bekezdése értelmében a pénzváltási tevékenység ugyanis akkor minősül kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak, és abban az esetben engedélyköteles, ha azt üzletszerűen végzik.

Az irányadó tényállásból nem állapítható meg, hogy I. tanú üzletszerűen végzett pénzváltási tevékenységet, illetőleg, hogy erről az I. rendű terhelt tudomással bírt. Emellett a devizakorlátozások megszüntetéséről, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2001. évi XCIII. törvény 1. §-ának (3) bekezdése 2002. január 1-i hatállyal, deviza belföldiek számára belföldön és külföldön lehetővé tette, hogy devizával, valutával, belföldi fizetőeszközzel szabadon végezzenek jogügyletet, amennyiben törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik.

Ekként a felülvizsgálati indítvány helyesen mutatott rá, hogy a terhelt cselekménye a Btk. 306. §-a szerinti hamis pénz kiadása vétségének büntetlen előkészülete.

A nyilvános ülésen a védő a felülvizsgálati indítványt azzal tartotta fenn, hogy a terhelt terhére fennmaradó társtettesként elkövetett lopás vétsége miatt intézkedés alkalmazását kérte. A Legfőbb Ügyészség képviselője átiratukkal egyezően nyilatkozott.

A Legfelsőbb Bíróság a Vas Megyei Bíróság támadott határozatát az indítványnak megfelelően a terhelt terhére halmazatban megállapított bűncselekmények közül a pénzhamisítás bűncselekménye, és a büntetés kiszabása tekintetében a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt okból vizsgálta felül, míg a másik cselekmény, a társtettesként elkövetett lopás vétsége, felülvizsgálat tárgyát nem képezte. Ugyanakkor a Be. 423. §-ának (5) bekezdésére figyelemmel hivatalból vizsgálta, hogy a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti (Be. 373. § (1) bekezdés I/b. és I/c. pontja, valamint II-IV. pontja) abszolút eljárásjogi szabálysértés az ügyben nem valósult-e meg.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt - a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontjával egyetértve - a terhelt bűnösségét a pénzhamisítás bűncselekményében vitató részében alaposnak, míg egyéb vonatkozásban alaptalannak találta.

A Vas Megyei Bíróság a terheltet a hamis pénzeszközökkel összefüggő előkészületi magatartásban - Btk. 304.§-ának (4) bekezdése - mondotta ki bűnösnek.

A Btk. 304. §-ának (1) bekezdése szerint a pénzhamisítás büntettét követi el az, aki

- a) pénzt forgalomba hozatal céljából utánoz vagy meghamisít,
- b) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal céljából megszerez, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz,
- c) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz.

Az előkészület büntetendőségéről a törvény (4) bekezdése külön

rendelkezik. Eszerint, aki pénzhamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ugyanakkor a Btk. a hamis pénz forgalomba hozataláról szólóan privilegizált esetet is szabályoz. A 306. §-a szerint, aki valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerzett hamis, vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. /(1) bekezdés/

A bűnösség megállapításának felülvizsgálata során tehát a konkrét ügyben a Btk. 304. § (1) bekezdés c) pontja, valamint ezen keresztül a (4) bekezdés, és a 306. § (1) bekezdés viszonyának tisztázása a döntő, amit a másodfokú bíróság egyébként körültekintő vizsgálata mellett is szem elől tévesztett.

A Btk. 304. § (1) bek. b) pontjában rögzített magatartás, a hamis pénz forgalomba hozatal céljából megszerzése (mint a jogtárgy előre hozott védelme) a hamis pénz megszerzésével befejezett, tehát a (4) bekezdésbeli előkészületnek a megszerzés előtt kell megtörténnie. Ez az alakzat fogalmilag feltételezi annak megszerzés kori tudatát, hogy a pénz hamis.

A Btk. 304. § (1) bek. c) pontja szerinti magatartás, a hamis pénz forgalomba hozatala esetében az elkövetőnek vagy már a megszerzés kor, vagy - ha a (jogellenes) megszerzés kor nem is - a forgalomba hozatalkor feltétlenül tisztában kell lennie a pénz hamisságával.

Ez utóbbi esetet privilegizálja a törvény 306. §-a, mégpedig a hamisítatlanság tudatában szerzett pénz szerzés kori jogszerűségére tekintettel akkor, ha a valódi gyanánt szerzett pénzről később derül ki, hogy hamis, és már ezen ismeret ellenére történik meg a forgalomba hozatal. Kizárja tehát a privilegizált esetkörből a nem jogszerű megszerzést, még akkor is, ha a további feltételek egyébként fennállnának.

Lényeges különbség a 304. § (1) bek. a-c) pontjai és 306. § között, hogy míg az előbbi cselekmények előkészülete a (4) bekezdés szerint büntetendő, addig a 306. § szerinti magatartás előkészülete (tehát a jogszerűen valódi, vagy hamisítatlan gyanánt szerzett, de utóbb hamisnak felismert pénz forgalomba hozatalához szükséges vagy azt könnyítő feltételek biztosítása) nem az. Önmagában az, hogy a törvényalkotó az alap és minősített esetek vonatkozásában az előkészületet a Btk. 18. §-ára figyelemmel büntetni rendeli, a privilegizált esetek előkészületének büntethetőségét nem alapozza meg.

Mindezt előre bocsátva, az irányadó tényállás szerint az I. rendű

terhelt annak tudatában vásárolt 55 db 100 dolláros címletű bankjegyet, hogy azok valódiak.

A bankjegyek megvásárlása nem ütközött jogszabályba, hiszen egyfelől az eladó részéről a pénzváltási tevékenység jogellenességére a tényállásban nincs adat. Másfelől, ahogyan arra a Legfőbb Ügyészség is rámutatott a 2001. XCIII. tv., a devizajogi korlátozásokat a deviza belföldiek tekintetében jórészt feloldotta, s ezek szerint külföldi fizetőeszköz vásárlása - törvény, vagy kormányrendelet általi eltérő szabályozás hiányában - nem jogellenes.

Vitathatatlanul a megvásárlást követően szerzett tudomást a terhelt a bankjegyek hamis voltáról, majd azokat ezért kívánta forgalomba hozni.

Következésképp, amennyiben a forgalomba hozatal megtörténik, úgy a cselekmény a Btk. 306. § (1) bekezdése szerinti „hamis pénz kiadása”. Ám - mivel a tényállás semmilyen adatot nem tartalmaz arra, hogy a terhelt bárkinek a kérdéses bankjegyeket vagy azok egy részét megvételre stb. felkínálta volna, - forgalomba hozatalra nem került sor. - Csak az arra felkészülés történt meg, míg a forgalomba hozatal a terheltől kívül álló okból elmaradt.

Így a tényállásban rögzített magatartásával a terhelt sem a Btk. 304. §-ának (4) bekezdése szerinti pénzhamisítás vétségét, sem a 306. §. (1) bekezdése szerinti hamis pénz kiadásának vétségét nem valósította meg.

Miután pedig a Btk. 306.§-a szerinti vétségnek az előkészülete a fentiek szerint nem büntethető, a terhelt bűnösségének pénzhamisításban megállapítása anyagi jogszabályt sértett.

A fentiekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Vas Megyei Bíróság ítéletét a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján részben megváltoztatta, és a terheltet a Btk. 304. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti pénzhamisítás büntette miatt ellene emelt vád alól - mivel cselekménye nem bűncselekmény - a Be. 6. §. (3) bekezdés a) pontjára és 331. §-ára figyelemmel felmentette.

A halmazatban álló cselekmény vádja alóli felmentés szükségessé tette a terheltre kiszabott büntetés vizsgálatát is.

Azonban az eljáró bíróságok által a lopás vétsége tekintetében feltárt súlyosító körülmények mellett - különösen az egyik áruházi biztonsági őrrrel együttes, a védelmi rendszer időleges meghibásodását kihasználó, előre kitervelt elkövetés tényére tekintettel - a pénzbüntetés, mint büntetési nem alkalmazása, feltétlenül indokolt. A pénzbüntetés napi tételeinek száma pedig

jelenleg - a halmazat mellőzése után - felel meg a Btk. 37. §-a szerinti büntetési céloknak és 83. §-a szerinti büntetéskiszabási elveknek. Törvényes az egy napi tétel összege is törvényes.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság csupán a halmazati büntetés kiszabására utalást mellőzte, míg egyéb rendelkezései tekintetében a támadott határozatot hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be.3.§-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatának lehetőségét pedig a Be.416.§ (4) bekezdésének b) pontja zárja ki. Az ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 418.§-ának (3) és 421.§-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Be. 420.§-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2010. október 12.

Dr. Belegi József s. k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter
s. k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bíróági tisztviselő
MTné